

בס"ד. שיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות), ה'תש"ב.

בלתי מוגה

א. בשיחת חג הסוכות לפני עשר שנים¹ סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות תורה ששמע רבינו הזקן מהמגיד ממעזריטש ששמע ממורנו הבעש"ט:

בפסוק² "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד" ישנם שתי אותיות ברובין (שהם מחולקות מכל שאר האותיות), עי"ן ודל"ת, שיש להם שני צירופים: "עד" ו"דע", והפירוש בזה, ש"עד" קאי על פנימיות הנשמה, ובבחי' "עד" (פנימיות הנשמה) צריך להיות "דע".

וכיון שתורה זו נמסרה "איש מפי איש" במשך ג' דורות, ע"י הבעש"ט, המגיד ורבינו הזקן — הרי זה באופן של "חזקה", שיש בה תוקף שלא תשתנה לעולם.

ב. ובהקדמה:

אף שכל התורה ועניני' הם נצחיים שלא ישתנו לעולם, מ"מ, יש בזה חילוקי דרגות.

לכל לראש — ישנם מצוות שהם קשורים עם זמנים מיוחדים, והיינו, שעם היותם חלק ממצוות התורה שהם נצחיים, מ"מ קשורים הם עם זמן מיוחד, וכמו הענין דשמע"צ ושמח"ת, שאף שיש בהם גילויים נעלים ביותר, והם בכל שנה ושנה, מ"מ, ענינם אינו אלא במשך מ"ח שעות אלו.

ונוסף לזה, הנה גם בהמצוות והענינים שאין הזמן גרמא, ישנם ענינים הקשורים עם ענינים וכחות פרטיים של האדם, וכמו ענין ברכת הנהנין או ברכת המצוות, הקשורים עם הנאות פרטיות ומצוות פרטיות דוקא, וגם בהאדם מגיעים הם רק בהכחות הפרטיים, כחות אלו שעמהם צריך לקיים מצוה זו.

אבל ישנם ענינים שאינם קשורים עם ענינים או כחות פרטיים, והם בכל זמן ובכל מקום.

וא' מהם הוא מצות ק"ש: "שמע ישראל", שיהודי צריך לשמוע ולהבין, ש"הוי' אלקינו הוי' אחד" — שאין זה קשור עם ענינים פרטיים או כחות פרטיים, אלא ענין כללי הקשור לפנימיות הנשמה, ולכן מהווה

(1) שיחת יום א' דחה"ס תשי" (סה"ש) 2) ואתחנן ו, ד. תשי" ס"ע 366 ואילך.

יסוד לכללות עבודת האדם, ובמילא אין בזה הגבלות, אלא זהו ענין שישנו בכל זמן ובכל מקום,

וכמ"ש³ "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך", שבזה נכללים כל הזמנים וכל המצבים: "בשבתך בביתך" — קאי על זמן הבית, "ובלכתך בדרך" — קאי על זמן הגלות, ובכללות יותר קאי "ובלכתך בדרך" על כללות הזמן דירידת הנשמה למטה, ובזה גופא ישנם ב' מצבים בחיי האדם: "בשכבך" — בהיותו במעמד ומצב של שינה ("פֶּאֶרְשֶׁלְאֶפֶן"), "ובקומך" — בהיותו ער,

ובכל הזמנים והמצבים ישנה מצות ק"ש, שעיקרה הוא הפסוק "שמע ישראל" (כמבואר בגמרא⁴), ובפסוק זה גופא העיקר הם ב' האותיות ע' וד' — שלכן בולטים הם מכל שאר האותיות — שהצירופים שלהם הם "עד" ו"דע", כנ"ל.

ג. וביאור תוכן מצות ק"ש שהיא בכל זמן ובכל מקום:

"שמע ישראל", יהודי צריך להבין ולהכיר ("דערהערן"), ש"הוי' אלקינו", היינו, שגם בעולם שבזמן הגלות, הנה ההנהגה עם בני"א מצד שם הוי' שלמעלה מהטבע (שבגדרי הזמן), שנעשה "אלקינו", כחנו וחיותנו, ועי"ז יבוא להכרה ש"הוי' אחד", ועד שע"י עבודת בני"א — נשמות בגופים — פועלים שגם בעולם יהי' "הוי' אחד".

והראי' והעדות על זה (ש"הוי' אלקינו") — הם בני"א עצמם:

הא גופא שבנ"י הם כמו "כבשה אחת בין שבעים זאבים", ואעפ"כ, "היא משתמרת", שאף א' אינו פועל בהם חלישות — הרי זו ראי' ועדות על כך ש"הוי' אלקינו".

וכמו"כ ברוחניות: הראי' והעדות על כך ש"הוי' אלקינו" היא — כאשר רואים ש"דיוקנאה אשתאר כך לעולם", היינו, שאע"פ שבכחות הגלויים יכולה להיות חלישות, מ"מ, אין זה נוגע לעצם ופנימיות הנשמה, בחי' "עד".

ד. וזהו "עד" "דע": בחי' "עד", פנימיות הנשמה, שהתגלותה בבחי' מקיף בענין האמונה שלמעלה מהשגה — צריך להמשיכה בגלוי גם בכחות הפנימיים, באופן של ידיעה, "דע".

רסנ"ח. וש"נ.

3 שם, ז.

6 תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.

4 ראה גם סה"ש תש"ד ריש ע' 144.

פס"ר פ"ט, ב.

אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב ע' תקמו (נעתק

7 ראה זהר ח"א רמד, סע"ב ואילך. ח"ב

ב"היום יום" יג מנ"א).

קיד, א. תו"א מג"א (בהוספות) קכ, ד. ובכ"מ.

5 ברכות יג, ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח

וכאשר ממשיכים בחי' "עד" ב"דע", אזי נעשה גם בכחות הפנימיים ענין של יציאה מהגבלה, והיינו, שאע"פ שמצד עצמם הם בהגבלה, מ"מ, עי"ז שמתגלה בהם פנימיות הנשמה (באופן שגם בהשגה מאיר ענין שלמעלה מהשגה), יוצאים הם מההגבלה.

ועי"ז מתבטל גם ענין הגלות — כי, כללות ההעלם וההסתור של הגלות שייך רק על הכחות הפנימיים, אבל לא על העצם.

וזהו שסיום פרשה ראשונה דק"ש הוא במצות מזוזה: "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"⁸ — שאמיתית חיוב מזוזה⁹ הוא בארץ ישראל דוקא¹⁰.

וזהו גם שבסיום ק"ש אומרים "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים"¹¹ — כי, ע"י העבודה ד"דע" "עד", יוצאים מכל המיצרים והגבולים.

* * *

ה. כ"ק מו"ח אדמו"ר דיבר פעם בשמח"ת¹² אודות מאמר המשנה¹³ "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה",

[כלומר: ישנם החושבים שהתורה היא דבר ישן שניתן לפני אלפי שנה, ולימוד התורה עכשיו הוא כפי שאוחזים בדבר ישן. ועל זה אומרת המשנה: "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב" — הר סיני שבו ניתנה התורה — ותובעת "עלבונה של תורה"],

ופירש רש"י "שהיא עלובה על שאין לה עוסקין",

והיינו, שענין העלבון אינו מצד התורה, אלא מצד "שאיין לה עוסקין", כך, שהרחמנות היא (לא על התורה, אלא) על אלו שאינם עוסקים בה, וכדיוק לשון המשנה: "אוי להם לבריות" כו',¹⁴ והאריך בביאור ענין ההתעסקות בתורה.

ו. ובהקדם הביאור בכללות הענין ד"בת קול .. מכרזת":

תכליתו של כרוז הוא — שישמעו אותו. ולכאורה, כיון שאין אנו שומעים את ה"בת קול", א"כ, מהי התועלת בכך ש"בת קול .. מכרזת"?

(8) ואתחנן ו, ט. (11) ס"פ שלח.

(9) ראה מנחות מד, א. טושו"ע יו"ד (12) שיחת ליל שמח"ת תש"א בתחלתה

סרפ"ו סכ"ב. (סה"ש תש"א ע' 29).

(10) חסר קצת (המור"ל). (13) אבות פ"ו מ"ב.

וידועה תורת הבעש"ט בזה¹⁴, שה"בת קול" מגעת ("רירט אָן") ונשמעת ("הערט זיך") בפנימיות הנשמה, ומצד זה נמשך גם בכחות הגלויים כו', וזוהי הסיבה שלפעמים נופלים לאדם הרהורי תשובה באמצע היום ללא הכנה כו' (וע"ד המבואר¹⁵ בענין "וישכם לבן בבוקר"¹⁶, שבכל בוקר נמשך הארה מבחי' לובן העליון לעורר את האדם בעבודתו כו').
והענין בזה:

עיקר האדם אינו רמ"ח האברים הגשמיים, אלא עיקרו הוא הנפש אשר בו, כמובן בפשטות.

ובנפש גופא — העיקר אינו נפשו החיונית, שהרי נפש החיונית ישנה גם אצל בעלי-חיים, אלא עיקר ענינו של האדם הוא — נפשו השכלית, וכאשר אינו משתמש בה, אזי הוא לא רק כמו בהמה, אלא עוד גרוע ממנה, שהרי הבהמה אין לה שכל, משא"כ האדם שהוא בעל שכל ואעפ"כ מתנהג כמו בהמה, הרי הוא גרוע יותר מבהמה.

ובזה גופא — הנה כאשר מדובר אודות יהודי, הרי עיקרו היא נפשו האלקית, שהיא קשורה עם התורה.

וכיון שכן, הרי מובן, שלא נוגע שמיעת הבת-קול ע"י אברי הגוף, אלא העיקר הוא שהנשמה שומעת את הבת-קול, ועי"ז נמשך גם בכחות הגלויים.

ז. והנה, בנוגע להבת-קול אודות עלבונה של תורה, הדיוק הוא "שאינן לה עוסקין" — אף שכיון שהתורה ענינה חכמה ושכל, הרי לכאורה הי' מתאים יותר הלשון "שאינן לה לומדים".

והענין בזה:

תכלית התורה הוא לא רק הלימוד בלבד, אלא התכלית היא להמשיך את התורה בעולם, והיינו, שלא יהי' מעמד ומצב שהתורה היא בפני עצמה והעולם הוא בפני עצמו, אלא שגם בעולם יומשך אור התורה.

ובפשטות — שכל עניניו וצרכיו, ובכל מקום שנמצא, בלכתו ברחוב או בהיותו על משרתו ("אויפן דזשאַב"), יהיו כל הענינים חדורים בצדק וישר של התורה (שלכן משאו ומתנו באמונה, ללא חשש איסור כו'), מתוך אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל¹⁷.

14) ראה כתר שם טוב בהוספות סק"א

16) ויצא לב, א.

17) חסר אריכות הדברים שהיתה בענין

זה (המור"ל).

15) ראה סה"מ תש"ט ס"ע 124. וש"נ.

ומובן, שזהו ענין הדורש ריבוי יגיעה ועסק, וזוהי דרישת הבת-קול שצריך להיות העסק בתורה.

ח. וככל הענינים שישנם בדרך כלל ופרט¹⁸ — כן הוא גם בענין הבת-קול הנ"ל:

בפרטיות — ישנו ענין זה בכל יום, שיש בו מעין הענין דמתן-תורה, ולכן "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב" — ההר שבו ניתנה התורה — לעורר על העסק בתורה מחדש ביום זה, ולא להסתפק בהתעוררות דאתמול, אלא להוסיף ולילך "מחיל אל חיל"¹⁹, שהרי התורה היא בלי גבול.

ובכללות — הרי זה בשמחת-תורה (לאחרי העבודה דר"ה וכו'), שכיון שאז היא השמחה על הלוחות שניות שניתנו ביוהכ"פ²⁰, הרי יש בו מעין מתן-תורה, ולכן יש בו התעוררות ונתינת כח על העסק בתורה במשך כל השנה כולה.

* * *

ט. בשמחת הנ"ל, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹², שכאשר הכניסוהו לחדר, זרקו לו סוכריות, כפי המנהג, ואמרו לו שמלאך מיכאל זרק אותם. וסיפר, שכן הי' גם אצל אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שכאשר הכניסוהו לחדר הי' נוכח גם זקנו הצמח-צדק, וזרק לו סוכריות ואמר שמלאך מיכאל זרקם, ונתקבל הדבר אצלו ביותר, עד שלא רצה לאכול את הסוכריות, כיון שהיו אצלו יקרים ביותר. ורק בערב פסח, שאז נוהגים לבדוק את כיסי הבגדים, קראו הצ"צ ושאלו היכן הסוכריות, ואז הוכרח לאכלם. וצריך להבין:

מהו הענין לומר לילד שמלאך מיכאל זרק לו את הסוכריות, בה בשעה שלכאורה הרי זה דבר שאינו אמת?

והרי הזהירות מאמירת דבר שאינו אמת צ"ל להיות אצל כל אחד מישראל, ועאכו"כ אצל נשיא בישראל; וביותר צ"ל הזהירות ביחס לילד קטן (כמובא בספרים²¹), כיון שאצלו נוגע כל דבר לכללות ימי חייו, בדוגמת אילן רך, שכאשר עושים בו חריץ קטן, הרי זה משפיע ופועל על כללות גידול האילן²², ולכן צריכים ההורים להזהר ביותר מאמירת

18) ראה גם תו"מ חכ"ה ע' 279. וש"נ. ואילך. וש"נ.
19) תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק מסוכה מו, ב.
20) ראה גם תו"מ חכ"ה ע' 176. וש"נ.
21) ראה גם תו"מ חכ"ה ע' 176. וש"נ.
22) ראה גם תו"מ חכ"ה ע' 176. וש"נ.

דבר שאינו אמיתי, דבר שעלול לפגוע בהתקשרות והאימון של הילד להוריו, ובכללות השקפת עולמו כו'.

ועכצ"ל, שכיון שכן הוא מנהג ישראל, ובפרט שנשיא הדור מפרסם זאת ברבים, הרי בודאי שבפנימיות הענינים כן הוא באמת.

י. ובהקדמה:

איתא בגמרא²³ "קטן . . יודע לדבר אביו לומדו תורה . . מאי היא . . תורה²⁴ צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב".

ולכאורה: כיון שתורה ענינה שכל והשגה, מהו הענין ללמדה עם ילד קטן שעדיין לא הגיע לכלל הבנה והשגה; מוטב להמתין עד שיתבגר, ואז ילמדו עמו תורה?

והמענה לזה — "תורה גו' מורשה קהלת יעקב", היינו, שזהו ענין של ירושה²⁵, שבה לא נוגע מעמדו ומצבו של היורש; אם הוא "בן", אזי יורש הוא את כל הענינים. ואע"פ שלעת־עתה אין לו הבנה והשגה בהם, לוקח הוא עכשיו את כל הענינים, ולאחרי זמן תהי' לו גם הבנה והשגה בהם, משא"כ אם לא יקח אותם עכשיו, אזי לא יהיו בידו ענינים אלו גם כאשר יבוא לכלל הבנה והשגה.

ועד"ז בנוגע לתורה, שכיון שהיא ירושה, שייכת היא לכל אחד מישראל עוד קודם שבא לכלל הבנה, ולא מסתפקים בכך שבעצם שייכת התורה אליו, אלא גם מתחילים ללמוד עמו תורה, כיון ש"זוכין לאדם"²⁶.

יא. אך עדיין צריך להבין:

כללות הענין דקיום התומ"צ צריך להיות במעמד ומצב של נשמה בגוף דוקא.

ולכאורה, מצד הגוף, יש מקום לשאלה: מהי ה"זכות" שבדבר — בה בשעה שקיום התומ"צ למטה הוא באופן ש"עליך הורגנו כל היום"²⁷, "אין אומה בעולם נהרגת על קדושת שמו ומוסרת עצמה להריגה אלא ישראל"²⁸, — ובפרט כפי שאירע בדור האחרון, שהרגו מליוני יהודים, הי"ד, אך ורק בגלל היותם יהודים, ולא עוד אלא שהריגתם היתה ע"י יצורים כאלו שהיו למטה במדריגה מבעל־חיים, והם אלו שהתנכלו כו' ליהודים יראים ושלמים, שהם מבחר המין האנושי —

27 תהלים מד, כג.

23 סוכה מב, א.

28 תנחומא תצוה ה. וראה גם ויק"ר

24 ברכה לג, ד.

פל"ב, א.

25 ראה סנהדרין נט, א.

26 עירובין פא, ריש ע"ב (במשנה). וש"נ.

וא"כ, כאשר אומרים "אתה בחרתנו מכל העמים" — טוען ילד יהודי: אינני מבין מהי הזכות שבדבר?! אדרבה כו', וכיון שכן, הרי "אינן²⁵ חבין לאדם"?! ולכאורה, ע"פ שכל, הרי זו טענה צודקת!

אך הענין בזה — שה"זכות" שבכללות קיום התומ"צ נרגשת אצל הנשמה, ומצד ההתקשרות והיחוד של הנשמה עם הגוף, הרי זה ענין של זכות, טובה ושמחה, גם אצל הגוף, אפילו אם עדיין אינו מרגיש זאת.

[וע"ד שמצינו בנוגע ליוהכ"פ — כמבואר במאמרי אדמו"ר האמצעי²⁹, ש"ידוע שגם היותר קלים.. מתעוררים ביוהכ"פ עד שבוכים ממש.. שזהו רק מצד בחי' עצמיות וטבעיות דנפש האלקית", אלא, שמצד התקשרות הנשמה עם הגוף, הרי זה נמשך ופועל גם בהגוף, וגם כאשר אין זה נרגש בגוף, הרי האמת היא שישנו בפנימיות כו'].

יב. וענין זה (שכללות קיום התומ"צ הו"ע של זכות ושמחה גם מצד הגוף) מתבטא במנהג ישראל לזרוק סוכריות בעת הכנסת ילד יהודי לחדר, ולומר לילד שסוכריות אלו זורק מלאך מיכאל:

ענינו המיוחד של מלאך מיכאל לגבי שאר המלאכים — היותו "השר הגדול העומד על בני עמך"³⁰, "שהוא טובע צרכיהם של ישראל ומדבר עליהם.. מלמד זכותן כו"³¹, כך, שהוא יודע ומכיר טבעם ותכונותיהם של בני" — כפי שהם נשמות בגופים — יותר מכל שאר המלאכים שאין להם שייכות לנשמות בגופים.

ולכן, כאשר מכניסים ילד יהודי ל"חדר" — שזהו ענין החינוך בנוגע לכללות ענין התומ"צ — טוען מלאך מיכאל, שרם של ישראל, שהאמת היא, שכללות קיום התומ"צ הו"ע של זכות וטובה כו' — "סוכריות".

וההדגשה בזה היא — שכן הוא גם אצל ילד קטן:

הטענה שיש צורך להמתין עד שהילד יגדל ויתבגר, ואז יבין וירגיש את הזכות והטובה שבדבר, משא"כ לפנ"ז, בהיותו במעמד ומצב שאינו מבין כו' — הרי זה בדוגמת טענת המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו"³².

ועל זה משיב מלאך מיכאל, שהאמת היא, שכללות ענין קיום התומ"צ הו"ע של זכות וטובה גם מצד הגוף של ילד קטן שעדיין לא בא לכלל הבנה והשגה כו', וכפי שהדבר בא לידי ביטוי בכך שמקשרים זאת עם "סוכריות"³³.

(32) תהלים ת, ה. וראה שבת פח סע"ב.

(33) בהמשך השיחה נתבאר, שענין זה

מתבטא גם באופן הבאת הביכורים — "השור

(29) קונטרסים ע' קנ. וש"נ.

(30) דניאל יב, א.

(31) שמו"ר פ"ח, ה.

יג. וענין זה קשור גם עם שמחת תורה:

ובהקדים — שכל ענין ישנו בדרך כלל ובדרך פרט¹⁸, וכמו בכללות חיי האדם, מתחילת חייו בעת לידתו ועד סוף חייו בעת מיתתו, שיש דוגמתם בכל יום בפרט, מתחילת היום בקומו משינתו, כש"החזרת בי נשמת", שזהו בדוגמת ענין הלידה, ועד לסיום היום, שאז הוא זמן השנה שהיא "אחד מששים למיתה"³⁴.

וכן הוא בנוגע ללימוד התורה, שכשם שישנה כללות התחלת הלימוד בהיותו תינוק שנכנס ל"חדר", ישנו ענין זה בפרטיות מידי שנה בשנה, כשמתחילים לקרוא בשמח"ת מהתחלת התורה: "בראשית ברא גו",

— "בראשית", "ברית אש"³⁵, דהיינו, כריתת ברית מתוך שמחה וחיות (אש), שפועלת שינוי במציאותו של האדם שנעשה בכחי' פנים חדשות, בדוגמת כלי חרס שכאשר מחזירים אותו לכבשן האש (ענין התורה, "הלא כה דברי כאש"³⁶) נעשה מציאות חדשה³⁷ —

שאו נעשה ענין של התחדשות בתוספת חיות והתלהבות בכללות ענין התורה — בדוגמת התחלת הכניסה ל"חדר".

ועל זה באה ההוראה ממנהג ישראל לזרוק סוכריות בעת ההכנסה לחדר — שצריך להיות נרגש (לא רק האחריות, אלא גם) גודל הזכות והטובה שבדבר, שלכן, ההתעסקות בזה היא מתוך חיות ושמחה, ומתוך שאיפה להוסיף ולהתעלות בעילוי אחר עילוי, "מחיל אל חיל"¹⁹.

* * *

יד. [ניגנו הניגון "צמאה לך נפשי .. עך טי דורין מאַרקאַ", ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

ענין הנ"ל הוא טענה להיצה"ר; אבל השאלה היא, לשם מה נברא היצה"ר?! וכמארו"ל³⁸ שזהו אחד הדברים ש"מתחרט עליהן הקב"ה שבראם".

טו. ויובן בהקדם תורת הבעש"ט הנ"ל בענין "דע" "עד", ש"עד" קאי על פנימיות הנשמה — דלכאורה אינו מובן:

(35) תקו"ז תכ"ג (סט, רע"א). וראה ד"ה בראשית ברא תרצ"ט (סה"מ תרצ"ט ס"ע 72 ואילך).

(36) ירמי' כג, כט. וראה ברכות כב, א.

(37) ראה תוד"ה התורה — פסחים ל, ב.

תוד"ה אלא — זבחים צו, א.

(38) סוכה נב, ב.

(שרומו על נפש הבהמית) הולך לפניהם וקרניו מצופות זהב ("זהב" דייקא, ולא כסף, מצד מעלת הזהב על הכסף) .. וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם וכו" (ביכורים פ"ג מ"ג).

(34) ברכות נז, ב.

האותיות ע' וד' הם מדריגות ששייכות להתהוות הנבראים, כי, ע' קאי על ז' המדות (כפי שכל א' כלולה מעשר), כידוע³⁹ בפירוש "שמע", שם ע', ש"שם" קאי על רפ"ח ניצוצים ושם ב"ן, בגימטריא ש"ם, וע' קאי על בחי' המדות, והרי המדות הם שרש הנבראים⁴⁰, כמ"ש⁴¹ "זכור רחמך וחסדיך כי מעולם המה"; וד' קאי על בחי' הדיבור⁴², שרש הנבראים.

וגם בנוגע לע' וד' כפי שהם אותיות רברבן — הרי ד' רבתי קאי על פנימיות הדיבור, דיבור שבמחשבה⁴³, שנכלל ג"כ בבחי' הדיבור; וע' רבתי קאי על המדות כפי שהם בשרשם, והו"ע שם ס"ג ששייך לתהו³⁹, שזהו ג"כ בכלל המדות.

וא"כ, כשמדובר אודות פנימיות הנשמה, שהיא למעלה לגמרי מהעולמות, ובענין השמות הוא בחי' שם ע"ב שאינו מחדש [כידוע מאמר אדמו"ר הזקן⁴⁴ על הפסוק⁴⁵ "משכיל לאיתן האזרחי", ש"איתן" קאי על התוקף דפנימיות ועצם הנשמה, ונקרא בשם "איתן", לשון יושן, בלתי מחדש, שהוא שם ע"ב שאינו מחדש] — למה נרמז ענין זה בהאותיות ע' וד' ששייכים להתהוות הנבראים?

טז. וביאור הענין:

נתבאר במאמרים הקודמים⁴⁶ (ויתבאר גם במאמר הבא⁴⁷) בענין מקיף דאור ישר ומקיף דאור חוזר, ששניהם בחי' העלם, אלא שהמקיף דאור ישר הוא העלם השייך לגילוי, ומקיף דאור חוזר הוא העלם העצמי — שע"י העבודה שמצד הנשמה, שהיא עבודה בבחי' אור ישר, מגיעים רק בבחי' ההעלם השייך לגילוי, ולא בבחי' העצם ממש, ודוקא ע"י העבודה דכירור הגוף ונפש הבהמית, שהיא עבודה בבחי' אור חוזר, מגיעים בבחי' העלם העצמי.

ובשביל זה הוצרכה להיות ירידת הנשמה למטה (שהיא צורך עלי), והוצרכה להיות בריאת היצה"ר — כיון שדוקא עי"ז באים לתכלית העילוי.

44 ראה קונטרס לימוד החסידות פ"ג אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שלה). וש"נ.

45 תהלים פט, א.

46 ד"ה שמע ישראל דיום ב' דר"ה פ"ו

(לעיל ע' 9), וד"ה העושה סוכתו דיום ב'

דחה"ס פ"ג ואילך (לעיל ע' 19 ואילך).

47 ד"ה ביום השמיני עצרת דיום

שמח"ת פ"ג ואילך (לקמן ע' 116 ואילך).

39 ראה פע"ח שער הק"ש פ"ט. הובא בלקו"ת חוקת נו, סע"ד. ובכ"מ.

40 ראה סה"מ תרנ"ג ע' רפא. תרצ"ב ע' קכט. וש"נ.

41 תהלים כה, ו.

42 ראה סה"מ"צ להצ"צ שרש מצות

התפלה רפ"ט (דרמ"צ קכה, רע"א).

43 ראה אמרי בינה שער הק"ש פס"ו

ואילך.

וזהו גם הטעם שפנימיות הנשמה נקראת בשם "עד" — כי, התכלית היא שתהי' עבודת הנשמה בכירור הניצוצות מבחי' ע' וד' ששייכים לעולמות, ודוקא ע"ז נעשית עלי' לפנימיות הנשמה, שמגעת למדרגה נעלית יותר; ומדריגה נעלית זו שאל"י מגעת פנימיות הנשמה, צריכה להיות נמשכת גם בכחות הפנימיים, שזהו"ע "עד" — "דע", כנ"ל.

* * *

יז. כיון שהשמחה דשמע"צ ושמח"ת באה לאחרי השמחה דחג הסוכות ושמחת בית השואבה, שעלי' אמרו חז"ל⁴⁸ "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו", הרי, ע"פ הכלל ש"מעלין בקודש"⁴⁹, מובן, שבשמח"ת צריכה להיות שמחה גדולה יותר. ובהקדמה:

לכאורה יש מקום לומר, שכיון ששמחת בית השואבה היתה רק אצל "חסידים ואנשי מעשה"⁴⁸, ואילו אצל כל העם היתה השמחה כמו בכל יו"ט, "מועדים לשמחה"⁵⁰ — הרי מצד הענין ד"מעלין בקודש" בשמח"ת, מספיק שתהי' הוספה על שמחת יו"ט, אבל לא על השמחה היתירה שבחג הסוכות.

אבל באמת, הרי גם אצל כל העם היתה בחג הסוכות שמחה גדולה יותר משאר הימים טובים, והיינו, שמלבד שמחת בית השואבה (שהיתה אצל חסידים ואנשי מעשה בלבד), היתה בחג הסוכות שמחה יתירה לגבי השמחה שבכל הימים טובים.

יח. וראי' לדבר — מלשון הרמב"ם בסוף הל' לולב⁵¹: "אע"פ שכל המועדות מצוה לשמוח בהם, בחג הסוכות היתה במקדש יום שמחה יתירה, שנאמר⁵² ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים", וכיון שהרמב"ם מביא את הפסוק "ושמחתם גו'", ולא את הפסוק "ושאבתם מים בששון"⁵³ שהובא בגמרא⁵⁴, מוכח, שיש שמחה יתירה מצד חג הסוכות כשלעצמו, מלבד שמחת בית השואבה⁵⁵.

וכמו"כ יש לדייק מסדר דברי הרמב"ם (כידוע⁵⁶ שגם סדר דברי

54) סוכה נ, ב.

55) המשך הביאור — נכלל בלקו"ש ח"ז ע' 267 ואילך.

56) ראה לקו"ש חכ"ז ע' 232 הערה 27.

חל"ב ע' 273 הערה 22. וש"נ.

48) סוכה נא, א-ב.

49) ברכות כח, א. וש"נ.

50) נוסח תפלת יו"ט.

51) פ"ח הי"ב.

52) אמור כג, מ.

53) ישע"י יב, ג.

הרמב"ם הוא בדיוק, ולמדים מזה כו"כ הלכות) — שלאחרי שכותב ש"בחג הסוכות היתה במקדש יום שמחה יתירה", ממשיך אודות זמן השמחה: "מתחילים לשמוח ממוצאי יום טוב הראשון", ואח"כ אודות סדר ואופן השמחה: "היאך היתה שמחה זו", ואח"כ אודות אלו ש"היו עושין אותה" — דלכאורה, באמרו שהיתה "שמחה יתירה", הי' לו לבאר מיד "היאך היתה שמחה זו", ואח"כ לבאר זמנה ומי הם שהיו עושין אותה? ומכל זה מוכרח לומר — אף שזהו חידוש גדול — שה"שמחה יתירה" שבחג הסוכות ו"שמחת בית השואבה" הם שני ענינים בפני עצמם: ה"שמחה יתירה" היא מצד הפסוק "ושמחתם גו' שבעת ימים", ושמחה זו היא אכן בכל שבעת ימי החג, והיא הנקראת בירושלמי⁵⁷ בשם "שמחת לולב", כיון שהפסוק "ושמחתם גו'" בא בהמשך למ"ש⁵² "ולקחתם לכם גו' פרי עץ הדר וגו'"; ואילו שמחת בית השואבה התחלתה "ממוצאי יום טוב הראשון", ו"אינה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב".

ועפ"ז אתי שפיר גם סדר דברי הרמב"ם:

בתחילה מבאר ש"בחג הסוכות היתה במקדש יום שמחה יתירה שנאמר ושמחתם. . שבעת ימים" — שזוהי השמחה דחג הסוכות עצמו שהיא יתירה משמחת כל שאר המועדים,

ואח"כ מבאר השמחה היותר גדולה — שמחת בית השואבה — ומתחיל: "וכיצד היו עושין. . מתחילין לשמוח ממוצאי יום טוב הראשון. . והיאך היתה שמחה זו וכו'" — סדר ואופן השמחה, ואח"כ מבאר זמנה — "שמחה זו אינה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב", ואח"כ מבאר מי הם אלו ש"היו עושין אותה".

וע"פ האמור שההגבלה ד"חסידים ואנשי מעשה" היתה רק בנוגע לשמחת בית השואבה, ולא בנוגע להשמחה היתירה שמצד חג הסוכות עצמו — נמצא, שמצד הענין ד"מעלין בקודש" צריך כל אחד מישראל להוסיף בהשמחה דשמח"ת יותר מאשר השמחה היתירה שבחג הסוכות.

יט. זאת ועוד:

נתבאר לעיל⁵⁸ בנוגע לשמחת בית השואבה, שאף שהיו עושין אותה רק חסידים ואנשי מעשה, מ"מ, גם "כל העם" היתה להם שייכות לשמחת בית השואבה, כי, עי"ז שהיו "באין לראות ולשמוע", הרי זה פעל גם עליהם. והיינו, שמצד עצמם לא היו יכולים להגיע לשמחת בית

(58) שיחת שמחת ביה"ש ס"ט ואילך

(57) סוכה פ"ג הי"א. ר"ה פ"ד ה"ג.

(לעיל ע' 44 ואילך).

השואבה, ולכן היו "באין לראות ולשמוע", כדי לקבל שמחה זו מה"חסידים ואנשי מעשה" ש"היו עושין אותה".

ויתירה מזה: ההגבלה ש"לא היו עושין אותה עמי הארץ וכל מי שירצה", היתה רק בזמן הבית, אבל בזמן הזה — "קלקלתנו זוהי תקנתנו"⁵⁹, שעכשיו אין הגבלה בזה, כך, שכל העם שייכים לשמחת בית השואבה, לא רק באופן ש"באין לראות ולשמוע", אלא באופן שהם שמחים בעצמם.

ונמצא, שמצד הענין ד"מעלין בקודש" צריך כל אחד מישראל להוסיף בהשמחה דשמחת — לא רק לגבי השמחה היתירה שבחג הסוכות, אלא גם לגבי שמחת בית השואבה.

כ. וע"פ האמור לעיל, נמצא, שישנם חמש מדריגות בשמחה: שמחת כל המועדים, השמחה היתירה שבחג הסוכות, שמחת בית השואבה, השמחה דשמע"צ, והשמחה דשמח"ת⁶⁰.

ויש לומר, שחמש שמחות הנ"ל הם כנגד חמש המדריגות נפש רוח נשמה חי' יחידה, והשמחה דשמח"ת קשורה עם גילוי בחי' היחידה.

כא. עפ"ז יש ליישב ענין בפנימיות התורה — כידוע שכל ענין בנגלה דתורה משתקף גם בפנימיות התורה:

ידוע⁶¹ בענין "בכסה ליום חגיגנו"⁶², שכל הענינים שישנם ב(ר"ה ו)יהי"כ"פ ישנם גם בחג הסוכות, אלא, שביוה"כ"פ הם בהעלם ("בכסה"), ובחג הסוכות נמשכים בגילוי בבחי' מקיף, ובשמע"צ ושמח"ת נמשכים בגילוי בפנימיות. ולדוגמא:

הענין דאמירת "ה' הוא האלקים" ז' פעמים ביוה"כ"פ — מתגלה בז' ההקפות דשמע"צ ושמח"ת.

וכמו"כ ענין ענן הקטורת דקה מן הדקה שביוה"כ"פ — מתגלה בסך הסוכה הקשור עם ענני הכבוד⁶³.

והענין בזה:

ענן הקטורת — הו"ע בירור הדברים התחתונים ביותר⁶⁴, להעלותם

59) ע"ד שבת פ, ב (ועוד): קלקולו זהו ואילך. ובכ"מ. תיקונו. (62) תהלים פא, ד.

60) ראה גם שיחת ליל שמח"ת תשי"ג (63) ראה ד"ה העושה סוכתו דיום ב' חי' (ת"מ ח"ז ע' 98). דחה"ס פ"א (לעיל ע' 18). וש"נ.

61) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נד, סע"ג (64) ראה ת"מ סה"מ תשרי ע' קסה. וש"נ.

מלמטה למעלה. וזהו גם ענינו של יוהכ"פ, שאז הוא אמיתית ענין ההעלאה באופן של אור חוזר.

והיינו, שבעשרת ימי תשובה גופא — שכללותם הו"ע עבודת התשובה לגבי כל השנה כולה שהיא בבחינת עבודת הצדיקים — יש חילוק בין ר"ה ליוהכ"פ, שר"ה הוא בדוגמת עבודת הצדיקים [שלכן, אין בו ענין של וידוי והזכרת ענין החטא⁶⁵, אלא העבודה היא בהענין דקבלת-עול, כמארז"ל⁶⁶ "אמרו לפני מלכיות .. שתמליכוני עליכם"], ואילו אמיתית הענין דעבודת התשובה הוא ביוהכ"פ.

[ובזה יובן לשון חז"ל⁶⁷ "עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ" — דלכאורה "בין ר"ה ליוהכ"פ" ישנם רק שבעה ימים? — כי, סדר העבודה הוא שתחילה צריך להיות ענין הקבלת-עול (ר"ה), היינו, שאינו חושב כלל אודות עצמו, אלא מוסר את עצמו ("ער גיט זיך אַוועק") מתוך קבלת עול מלכות שמים, ואח"כ היא העבודה דבירור עשר כחותיו, ואח"כ בא לאמיתית ענין התשובה ביוהכ"פ, וזהו תוכן הענין ד"עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ" — העבודה בבירור עשר הכחות ("עשרה ימים"), שבאה לאחרי העבודה דקבלת עול דר"ה וקודם עבודת התשובה דיוהכ"פ ("בין ר"ה ליוהכ"פ").]

וזהו גם מ"ש בלקו"ת⁶⁸ ש"יוהכ"פ נקרא ג"כ ראש השנה בכתוב⁶⁹ והוא בחי' נשמה ופנימיות .. ובראש השנה בסוד החיצונית" — כי, כשם שבכללות מגעת עבודת הצדיקים בבחי' המקיף דאור ישר, ועבודת התשובה מגעת בבחי' המקיף דאור חוזר, כמו"כ בעשי"ת גופא מגעת העבודה דיוהכ"פ בפנימיות יותר, שלכן "הוא בחי' נשמה ופנימיות".

ונמצא, שאמיתית ענין ההעלאה בבחי' אור חוזר הוא ביוהכ"פ, ולכן העבודה דיוהכ"פ היא בענן הקטורת שהו"ע בירור הדברים התחתונים ביותר.

אלא, שכל זה הוא בבחי' עלי⁷⁰, ואח"כ נעשית ההמשכה בחג הסוכות, והיינו, שאותה המדריגה שבה היא העלי' דיוהכ"פ, נמשכת בחג הסוכות בבחי' מקיף, ובשמע"צ בבחי' פנימיות.

וצריך להבין:

יוהכ"פ הוא יום שנתחייב בחמש תפלות⁷¹. והיינו, שגם התפלה

68 דרושי ר"ה נח, א.

69 יחזקאל מ, א.

70 ראה גם תו"מ חט"ו ע' 93.

71 ראה לקו"ת ס"פ פינחס. ובכ"מ.

65 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ד ס"ב.

66 ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

67 שם יח, א. וש"נ. וראה גם לקו"ש

כח"ט ע' 203. וש"נ.

הו"ע של עלי', כידוע בענין "סולם מוצב ארצה"⁷² ש"סולם דא צלותא"⁷³, ובעלי' זו ישנם חמש מדריגות, שזוהי העלי' דנפש רוח נשמה חי' ויחידה. וא"כ, היכן היא ההמשכה והגילוי של חמש התפלות דיוהכ"פ?
וע"פ הנ"ל, יש לומר, שההמשכה של חמש התפלות דיוהכ"פ היא בחמש המדריגות שבשמחה, שהם ג"כ בבחי' נפש רוח נשמה חי' יחידה, כנ"ל.

וכשם שביוהכ"פ כלולים כל חמש התפלות ביום אחד, כמו"כ יש גם בשמח"ת התכללות כל ה' הבחי' נרנח"י יחדיו, שענין זה הוא מצד בחי' נעלית יותר גם מיחידה — בחי' ניצוץ קטן בורא⁷⁴, שכולל את כל ה' הבחי' נרנח"י.

ומשמח"ת נמשך ענין זה על כל השנה כולה.

* * *

כב. דובר בהתוועדויות הקודמות⁷⁵ בענין מאתיים שנה להילולא של הבעש"ט, ובקשר לזה נתבאר⁷⁶ השורות הראשונות בספר צוואת הריב"ש (אודותיו כותב רבינו הזקן⁷⁷ שאע"פ ש"לא ידעו לכוין הלשון על מתכונתו", מ"מ, "המכוון הוא אמת לאמיתו") — "להיות תמים בעבודתו יתברך, עבודה תמה, ועיקר שלא לשכוח הדברים".

וממשיך שם: "ועיקר ללמוד בכל יום שיעור מוסר הן רב והן מעט" — שגם בענין זה (כמו בענינים שלפנ"ז) צריך להבין, מהו החידוש הגדול ("דער געוואלדיקער אויפטו") שבדבר?

וע"פ המדובר בהתוועדות הנ"ל⁷⁸ שפנימיות עתיק (תורת הבעש"ט) לוקחים מפנימיות אבא (תורת רבינו הזקן) — יתבאר ענין הנ"ל בתורת הבעש"ט ע"פ מאמר של רבינו הזקן.

כג. בלקוטי תורה⁷⁹ מבאר רבינו הזקן ש"ג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה, א' מקוה .. הב' צדקה .. והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר".

76 שיחת יום ב' דחה"ס סי"ב ואילך (לעיל ע' 32 ואילך), ושיחת שמחת ביה"ש סי"כ ואילך (לעיל ע' 56 ואילך).

77 תניא אגה"ק רסכ"ה (קלח, ריש ע"ב).

78 שיחת יום ב' דחה"ס שבהערה 75. וש"נ.

79 תבוא מג, סע"ב ואילך.

72 ויצא כח, יב.

73 זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).

74 ראה ע"ח שמ"א פ"ג. הובא בלקו"ת פ' ראה כז, סע"א. וראה גם סה"מ תש"י ע' 115 ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.

75 ברכת עיוהכ"פ (לעיל ע' 15), ושיחת

יום ב' דחה"ס סי"א (לעיל ע' 31).

ומבאר בפרטיות⁸⁰:

בנוגע להכנה הא', ענין הטהרה, מקוה — "הנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי, דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לדברי תורה, אבל לתפלה צריך טבילה. ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן, כמ"ש בש"ע⁸¹, מ"מ, כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה".

ומבאר טעם החילוק בין תורה לתפלה — כיון שהתפלה היא במקום קרבנות שהם בחי' ריח, בחי' מקיף (משא"כ תורה שהיא בחי' פנימיות), ולכן צריך לזה טהרה, שהיא ג"כ בחי' מקיף ששייך לענין הריח.

ומוסיף שם: "ועיין בר"ח שער האהבה פי"א ג"כ טעם לזה כי התורה כו' אמנם תפלה כו' יעו"ש", ושם משמע, שלא זו בלבד ש"התפלה מקובלת יותר עם הטבילה", אלא יתירה מזה, שאם אינו טהור אין תפלתו נשמעת. ויש לומר, שרבינו הזקן לא רצה לכתוב בפירוש ענין שמעכב את התפלה לגמרי ח"ו, ולכן כתב רק "ועיין כו'".

בנוגע להכנה הב', צדקה — "כמו ר"א יהיב פרוטה⁸² כו' בצדק אחזה פניך⁸³ כו'", והיינו, שעי"ז באים ומגיעים בבחי' הפנימיות.

ובענין זה יש הוספה בהכתב-יד⁸⁴ (כפי שנדפס בהערות שבסיום הלקו"ת⁸⁵), ששם משמע, שזהו ענין שנוגע לעצם ענין התפלה (לעיכובא). וגם ענין זה לא נתפרש בלקו"ת, כדי שלא לומר בפירוש ענין שמעכב את התפלה לגמרי ח"ו, כנ"ל.

ובנוגע להכנה הג', עסק ולימוד דברי מוסר — "ובפרט דברי מוסר הנמצאים בזוהר, מלשון הארה, שמאיר .. האמונה הפשוטה כו'".

ובענין זה יש הוספה בהכ"י⁸⁴ (כפי שנדפס בהערות שבסיום הלקו"ת⁸⁵): "ובשם הבעש"ט ז"ל נתפזרו ישראל בכל מקומות הארץ באיים רחוקים, וגם מה שתועים בדרך להתהלך בעיירות, הוא כדי לטהר ארץ העמים שאוירה טמא, וישראל באמונתם הפשוטה בלב כאו"א מישראל .. מטהרת כו'".

כד. ועפ"ז יובן מ"ש בצוואת הריב"ש "ועיקר ללמוד בכל יום שיעור מוסר הן רב והן מעט":

הכוונה בזה היא — ל"דברי מוסר הנמצאים בזוהר", ובימינו אלו

(84) בספר תקנ"ז — כת"י מספר 1174

(בספריית "אגודת חסידי חב"ד").

(85) יח, ב.

(80) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 16 ואילך.

(81) או"ח ספ"ח.

(82) ב"ב יו"ד סע"א.

(83) תהלים יז, טו.

הו"ע לימוד תורת החסידות. וענין זה הוא עיקר גדול — כי, ע"ז מתעוררת ומאירה האמונה, ובכח זה נעשה הבירור בכל המקומות שמהלכים בהם כו'.

ומובן, שאין הכוונה שמצד גדול מעלת הבירורים צריך להלך ולתעות בדרך...

אלא, ענינו צריך להיות לימוד דברי מוסר הנמצאים בזוהר, דהיינו, ללמוד חסידות, ולעורר ע"ז את האמונה,

והלימוד צריך להיות באופן של "תועה" — לצאת מכל ענינו ולאבד את מציאותו ("פאָרלירן זיך") לרגע, בדוגמת התועה בדרך שמרגיש את עצמו אבוד לגמרי ("אינגאַנצן פאָרלאָרן"), ואילו הבירורים ע"י ההליכה בעולם — ייעשו כבר מעצמם.

* * *

כה. ידוע⁸⁶, שבלייל שמח"ת קודם הקפות, ה' הסדר אצל כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שהיו נכנסים אלו שקיבלו צו־גיוס לצבא ("פריזיוו'ניקעס"), ואדנ"ע ה' מברך אותם שיגאלו מן המיצר אל המרחב.

ובנוגע לענינו:

ישנם בני"י שבמדינת רוסיא שנמצאים עתה במיצר, וזקוקים הם לברכה.

והנה, ידוע הסיפור⁸⁷ ששאלו אצל הצמח-צדק כיצד ה' יכול להעמיד את עצמו בסכנה (כשמסר נפשו בהיותו בפטרבורג), ומה יהי עם חסידים ("וואָס וואָלט זיין מיט חסידים")? והשיב הצ"צ: (א) ישנם הבנים, (ב) חסידים ע"י אחדותם ימשיכו ויגיעו ("וועלן דערפירן") עד ביאת משיח.

ובכן: על יסוד סיפור האמור, הנה בכח אחדותם של חסידים, ובכחה של התועדות חסידית, יכולים לפעול את הענין השייך לשמח"ת קודם הקפות — לברך את אחינו בני"י שבמדינת רוסיא שיגאלו מן המיצר אל המרחב, ככל הפירושים שבזה שנתבארו בי"ט כסלו⁸⁸, ויהי זה בקרוב ממש.

* * *

כו. בעמדנו בסמיכות לעריכת ההקפות, ברצוני להזכיר גם אודות

(88) שיחת י"ט כסלו דאשתקד ס"ד ואילך

(תו"מ חכ"ד ע' 254 ואילך).

(86) ראה סה"ש תורת שלום ע' 70 הערה 1.

(87) ראה סה"מ תשי"א ע' 245. וראה גם

תו"מ ח"ח ע' 81. ח"ט ע' 54.

הנחלה של הרבי בארץ ישראל — כפר חב"ד, שיתבטלו כל ההעלמות וההסתרים, ויהי טוב הנראה והנגלה בגשמיות, ומשם יפוצו המעיינות בכל ארץ ישראל, ועתידה⁸⁹ ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁹⁰.

* * *

כז. הסדר הוא שצריכים לקרוא פרשת ברכה שנים מקרא ואחד תרגום בערב שמח"ת (ולא בליל הושענא רבה), דכשם שקורין כל פרשה שנים מקרא ואחד תרגום בערב שבת, כך קורין פרשת ברכה שמו"ת בערב שמח"ת⁹¹.

ובכן: אלו שכבר עשו זאת — מה טוב, ואלו שעדיין לא עשו זאת — הנה אע"פ שבכל שבת יכולים להשלים קריאת הפרשה "עד המנחה", כי, לאחר מנחה, "כיון שהתחילו הציבור פרשה אחרת עבר זמנה של זאת"⁹², הרי כיון שבשמח"ת מתחילים לקרות פרשת בראשית בשחרית, צריכים לסיים פרשת ברכה קודם לכן.

וכיון שמחר יהיו עסוקים — ינצלו את משך הזמן שנשאר עד הקפות, כדי להעביר את הסדרה "וזאת הברכה".

* * *

כח. לאחר סיום ההקפות וסעודת יו"ט, לפנות בוקר, נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהכ"ס, ונתן משקה בידו הק' לכל מי שמקבל על עצמו הוספה בלימוד החסידות, ולימד את הניגון "רחמנא דעני".

ואמר: ניגון זה צריכים לגנון תחילה במתינות, ואח"כ בשמחה, כי, בתחילה הרי זו תנועה של תחנונים, וככל שממשיכים הולכת ומתחזקת תנועת התביעה והבטחון.

עוד אמר: כאשר נמצאים בתנועה של "תבירי לבא", הרי בודאי ש"ענינא".

91) ראה גם שיחת ליל שמח"ת תשח"י סל"ד (ת"מ חכ"א ע' 109). וש"נ.
92) שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ה ס"ה.

89) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג. ועוד.
90) חסר ריבוי הדברים בנוסח הברכה (המור"ל).
91) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג. ועוד.
92) שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ה ס"ה.